

Kulturskoleutredningen; En inkluderande kulturskola på egen grund, SOU 2016:69.

Sammanfattning

Piteå Kommun anser att utredningen på ett bra sätt beskriver både bakgrund och vad som krävs för att skapa en utveckling av kulturskolan till en inkluderande kulturskola på egen grund.

De invändningar Piteå Kommun har är främst följande:

- En juridisk ram vore mest verkningsfull för att utveckla kulturskolan. De stödstrukturer och statsbidrag som utredningen föreslår kan inte fullt ut kompensera en utebliven juridisk ram.
- De nationella målen som föreslås saknar en viktig dimension – mätbarhet - och kan därför snarare ses som visioner än mål.
- Målen innehåller ett stort inslag av regelstyrning, hur verksamheten ska bedrivas, i stället för vad den ska ge eleverna.
- Målen att verksamheten ska bedrivas som gruppundervisning och på elevens fria tid kan ifrågasättas, både med hänsyn till elevernas egenart och med hänsyn till att de orsakar stora bekymmer för kommuner med stora avstånd och svag kollektivtrafik. Även personalen och rekrytering av ny personal skulle drabbas genom att arbetsvillkoren drastiskt skulle försämrats och samverka med grund- och gymnasieskola bli svårt att upprätthålla om kulturskolan blir en renodlad kvällsverksamhet.
- Utvecklingsbidrag föreslås bara kunna beviljas för kulturskolor med verksamhet inom tre konstområden. Det borde vara lokala förutsättningar som avgör antalet konstområden som är möjliga att driva inom en kommun. Det är tveksamt om en utestängning från möjligheten att söka utvecklingsbidrag verkligen kommer att förbättra verksamheten för barn och ungdomar i de kommuner som drabbas.
- Piteå Kommun påpekar att utredningen valt begreppet ”med grund i forskning”, och inte det inom skolforskningen vedertagna ”på vetenskaplig grund” för att beskriva den kulturskolorelaterade forskningen, vilket vi anser är olyckligt genom att det markerar att kulturskolans verksamhet skiljer sig från all annan utbildningsverksamhet och i stället är en fritidsverksamhet. Detta kan få negativa konsekvenser för forskning, rekrytering, högskoleutbildning, verksamhetsutveckling, styrsystem mm.
- Dessutom ställer sig Piteå Kommun frågande till hur begreppet ”på egen grund” ska tolkas i och med att ”på vetenskaplig grund” inte nämns i utredningen. Innebär det att det kommer att finnas 290 olika kommunala grunder som kulturskolans verksamhet

ska inriktas mot. Vad kommer i så fall likvärdigheten och ett nationellt ansvar att bygga på?

- Piteå Kommun ifrågasätter att den enda specifika utbildning som riktar sig mot kulturskolorna föreslås vara en yrkesexamen på grundnivå. Detta markerar att utredaren ser på kulturskolan mer som en fritidsverksamhet än en utbildningsverksamhet. En specifik utbildning på avancerad nivå skulle innebära att de akademiska kraven på utbildningen höjs, mer resurser till utbildningen och att det skulle finnas en vetenskaplig inriktning på utbildningen.

•

Avsnitt 3 – Kulturskolan

Avsnitt 3.1-7

Piteå Kommun anser att den kartläggning som legat till grund för avsnitten på ett bra sätt beskriver kulturskolans verksamhet.

Avsnitt 4 – Omvärldstendenser och perspektiv på kulturskolan

Avsnitt 4.1-2

Piteå Kommun anser att den omvärldsanalys som legat till grund för avsnitten är relevant och på ett bra sätt beskriver olika perspektiv på kulturskolan.

Avsnitt 5 – En inkluderande kulturskola på egen grund – utredningens grund för förslag

Avsnitt 5.1 – Ett demokratiskt förhållningssätt utifrån barns och ungas perspektiv

Piteå Kommun anser att utredningens bedömning är relevant, med undantag för:

- En god pedagog kan även hjälpa en elev att bredda sitt utövande inom exempelvis musik genom att visa på genrer och musikstilar som eleven annars inte skulle ha kommit i kontakt med om undervisningen enbart byggt på elevens egna önskningsar.
- Om kulturskolans undervisning inte kan ske på skoltid skapar det en tröskel för många elever att kunna ta del av kulturskolans verksamhet på grund av de långa avstånd som finns i delar av landet. Även rekrytering av nya elever och samverkan med grund- och gymnasieskolan skulle försvåras om inte lärare från kulturskolan finns på plats under skoltid.
- Att det stora fokus som läggs på gruppundervisning faktiskt inte passar alla elever. Om man utgår från elevernas behov och deras förutsättningar är det enligt vår uppfattning självklart att enskild undervisning och gruppundervisning beskrivs som två olika sätt att nå samma mål; alla elevers utveckling. Man får inte underskatta effekten av att ett barn/ungdom får tillbringa enskild tid med en vuxen som har som mål att lyssna på och utveckla eleven.

Avsnitt 5.1.1 – En konstnärlig mötesplats under barn och ungdomars fria tid

Piteå Kommun anser att utredningens tankar om en ”konstnärlig mötesplats” i sig är bra, men tenderar i avsnittets text att peka mot att kulturskolan skulle bli en verksamhet där ambitionen bara sträcker sig till att vara en plats där eleverna ”får komma och spela lite”. Detta skulle innebära att kulturskolornas pedagoger riskerar att förlora sin funktion som professionella pedagoger och mer ses som fritidsledare/lekledare. Dessutom skulle de elever som vill

fördjupa sig inom en konstform stängas ute genom att kulturskolan inte erbjuder någon i deras ögon meningsfull verksamhet.

Avsnitt 5.1.3 – En verksamhet med hög kvalitet

Piteå Kommun anser att utredningens skrivningar om vad som kännetecknar en hög kvalitet innehåller ett antal målkonflikter och utgår från en kulturskola med mycket stora resurser, inte från den situation som kännetecknar kulturskolorna i de flesta mindre kommuner.

- Om hög kvalitet kännetecknas av att upprätthålla ett brett utbud och samtidigt kunna erbjuda fördjupning, innebär detta att mindre kommuner med begränsade resurser per automatik inte kommer att kunna uppnå hög kvalitet.
- Om marknadsföring ses som ett tecken på hög kvalitet kommer även här en målkonflikt att uppstå vid kulturskolor med begränsade resurser. Ju mer resurser som satsas på marknadsföring, desto mindre finns kvar för den verksamhet som marknadsföringen beskriver. Detta försvåras ytterligare om den del av information till, och rekrytering av, elever som i dag sker på skoltid försvinner genom att kulturskolan, enligt utredningens förslag, blir en ren fritidsaktivitet.
- Att hög kvalitet utgår från långsiktiga och uppföljningsbara mål, är en självklarhet. Men frågan är hur detta är möjligt med utgångspunkt i de indikatorer som målats upp i detta avsnitt. Hur mäter man exempelvis viljan att ta tillvara kulturkompetenser?

Avsnitt 5.2 – En lagstiftad kulturskola, för och nackdelar

Piteå Kommun delar utredningens bedömning om att en juridisk ram vore mest verkningsfullt. De stödstrukturer och statsbidrag som utredningen föreslår kan inte fullt ut kompensera en utebliven juridisk ram. En juridisk ram skulle visa att kulturskolorna är av nationellt intresse, och sätta kulturskolans förutsättningar och möjligheter på agendan, både inom utbildnings- och kulturpolitiken. Detta är särskilt viktigt i dessa tider av ansträngd kommunal ekonomi, när kultur många gånger ses som en onödig utgift och en budgetreserv.

Att styra kulturskolorna med statsbidrag riskerar dessutom att göra kulturskolornas verksamhet både kortsiktig och fragmenterad.

Avsnitt 6 – Utredningens förslag och rekommendationer

Avsnitt 6.1 – Ny infrastruktur för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund

Piteå Kommun delar utredningens bedömning om att det behövs ett flertal insatser för att kompensera för en utebliven juridisk ram, bland annat för att fler barn och elever ska få tillgång till kulturskolans verksamhet, för att stärka utbildningsvägarna för kulturskolans pedagoger/lärare och för att stärka forskningen inom kulturskolans område. Däremot vore en avgränsning av kulturskolans verksamhet till barn och ungas fria tid förödande för verksamheten i kommuner med stora avstånd och svag infrastruktur. Detta skulle drabba eleverna, genom att många som inte på egen hand kan ta sig till kulturskolan på grund av bristfällig kollektivtrafik, eller föräldrarnas ekonomiska situation, stängs ute från verksamheten. Även personalen och rekrytering av ny personal skulle drabbas genom att arbetsvillkoren drastiskt skulle försämrats och samverkan med grund- och gymnasieskola bli svår att upprätthålla. Formerna för hur man tillåter eleverna att delta i kulturskolans verksamhet på skoltid är väl inarbetade och den beprövade erfarenheten visar att eleverna inte

på något sätt försämrar sina chanser att lyckas i skolan, snarare tvärt om, varför det vore mindre bra att ändra på detta.

Piteå Kommun anser vidare att den del av infrastrukturen som utgår från olika typer av bidrag till kulturskolan måste vara långsiktig för att kunna ge en långsiktigt hållbar effekt på verksamheten, annars riskerar kulturskolans verksamhet att bli för kortsiktig och fragmenterad och samverkan inom kulturskolan och mellan kulturskolan och andra aktörer att bygga mer på dagsländor än på gemensamma hållbara mål.

Piteå Kommun har uppmärksammat att utredningen valt att beskriva en av Nationellt kulturskolecentrums uppgifter som att ”befrämja kulturskolerelaterad kunskap med *grund* i forskning”, inte *på vetenskaplig grund*, och anser att denna formulering är olycklig i och med att det kan uppfattas som om forskningen om kulturskolan blir särskild från annan skolforskning.

6.2 – Nationella mål

Piteå Kommun anser att de presenterade målen omfattar många viktiga delar av kulturskolans verksamhet, men att de saknar en viktig dimension – mätbarhet - och att de därför snarare kan ses som visioner än mål. Målen är dessutom inriktade mot en regelstyrning av *hur* varje kulturskola ska bedriva sin verksamhet, exempelvis gruppundervisning, och att undervisningen ska ske på elevens fria tid, inte *vad* undervisningen förväntas ge eleverna, vilka förmågor eleverna ska utveckla.

För övrigt anser Piteå Kommun, som vi tidigare redogjort för, att målen för att verksamheten ska bedrivas som gruppundervisning och på elevens fria tid kan ifrågasättas, både med hänsyn till eleverna och för att de orsakar stora bekymmer för kommuner med stora avstånd och svag kollektivtrafik.

Även målet om att verksamheten ska bedrivas inom tre eller flera konstuptryck kan ifrågasättas. Kommuner med bristande resurser har ofta kraftsamlat på ett eller två kulturuttryck för att få en verksamhet med kvalitet. Om resurserna inte räcker till fler kulturuttryck riskerar de, enligt förslaget, att inte längre räknas som kulturskola och kan genom detta hamna utanför den stödjande infrastruktur som presenterats. De fattiga riskerar att bli ännu fattigare.

6.3 – Nationellt kulturskolecentrum

Piteå Kommun anser att ett nationellt kulturskolecentrum är en nödvändighet för att utveckla kulturskolornas verksamhet på egen grund. I dag har de kulturskolerelaterade frågorna ofta hamnat mellan utbildnings- och kulturpolitiken, vilket gjort att utvecklingen varit svår att driva framåt. Ett nationellt centra, organiserat som egen myndighet skulle ge stora möjligheter, inte minst vad gäller erfarenhetsutbyte och forskning. Man kan dock undra hur myndigheten ska kunna genomföra en uppföljning av verksamheten som utvecklar kulturskolans arbete med eleverna utifrån de mål som föreslagits och de brister i målbeskrivning som redogjorts för i Piteå Kommuns remissvar avsnitt 6.2.

6.4 – Utvecklingsbidrag

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag om ett specialdestinerat utvecklingsbidrag för en mer jämlik och tillgänglig kulturskola, som efter ansökan fördelas av det Nationella kulturskolecentrumet. Att bidraget kan sökas av samverkande kommuner är viktigt för glesbygdskommuner, där gemensam verksamhet ofta är en förutsättning för att kunna erbjuda ett så brett utbud som möjligt.

Piteå Kommun anser att bidraget bör vara utformat så att bidrag kan sökas långsiktigt, vid behov även längre än tre år, för konstformer som kulturskolan har stora behov av att utveckla, men av resurs- eller kompetensskäl inte uppnår inom de föreskrivna tre åren. I dessa fall bör en kommunal självfinansiering ingå på motsvarande sätt som för det tidsbegränsade verksamhetsbidraget.

Piteå Kommun ställer sig frågande till att det bara är kommuner som har verksamhet inom tre konstområden som kan beviljas utvecklingsbidrag. Även här borde det vara lokala förutsättningar som avgör antalet konstområden som är mest verkningsfulla för barn och ungdomar i kommunen.

6.5 – Tidsbegränsat verksamhetsbidrag till kulturskola

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag om ett tidsbegränsat verksamhetsbidrag för kommuner med avsikt att starta, eller förstärka, kulturskolornas verksamhet.

6.6 – Bidrag till nationell spetskompetens

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag om ett bidrag till nationell spetskompetens.

6.7 – Bidrag till regional samordning

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag om ett bidrag till regional samordning. Detta gäller inte minst behovet av en regionalt samordnad fortbildning för kulturskolans personal.

6.8 – Förstärkta utbildningsvägar för att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund

Piteå Kommun stödjer utredningens bedömning kring behovet av förstärkta utbildningsvägar. Dock kan man ifrågasätta att den enda specifika utbildning som riktar sig mot kulturskolorna är en yrkesexamen på grundnivå. Detta markerar att utredaren ser på kulturskolan mer som en fritidsverksamhet än en utbildningsverksamhet. En specifik utbildning på avancerad nivå skulle innebära att de akademiska kraven på utbildningen höjs, mer resurser till utbildningen och att det skulle finnas en vetenskaplig inriktning på utbildningen.

6.9 – Kulturskolerelaterad forskning

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag om behovet av forskning inom kulturskolans område. Däremot vill Piteå Kommun, precis som i avsnitt 6.1, påpeka att utredningen valt begreppet *med grund i forskning*, och inte det inom skolforskningen vedertaga *på vetenskaplig grund* för att beskriva den kulturskolerelaterade forskningen, vilket vi anser är olyckligt genom att det markerar att kulturskolans verksamhet skiljer sig från all annan utbildningsverksamhet och i stället är en fritidsverksamhet. Detta kan få negativa konsekvenser för forskning, rekrytering, högskoleutbildning, verksamhetsutveckling, styrsystem mm.

Dessutom ställer sig Piteå Kommun frågande till hur begreppet ”på egen grund” ska tolkas i och med att på vetenskaplig grund inte nämns i utredningen. Innebär det att det kommer att finnas 290 olika kommunala grunder som kulturskoleverksamheten ska inriktas mot. Vad kommer i så fall likvärdigheten och ett nationellt ansvar att bygga på?

6.10 – Utvärdering och nästa steg

Piteå Kommun stödjer utredningens förslag kring barn och ungas tillgång till kulturskolan.

Datum: 2017-01-18

Piteå Kommun anser vidare att de målsättningar som angivits i utredningens avsnitt 6.2 bör ses över för att uppnå en högre mätbarhet. Även övriga synpunkter avseende nationella mål finns att läsa i Piteå Kommuns remissvar avsnitt 6.2

De uppföljningar av kulturskolan som gjorts tidigare har till stor del kännetecknats av att både frågor och svar varit svåra att tyda och därför inte kunnat ge den utveckling av verksamheten som varit önskvärd. Det bör därför beaktas att samtliga målsättningar och frågeställningar skall vara mätbara och så tydliga som möjligt och beakta att kulturskolans verksamhet ser olika ut över landet.

6.11 – Utredningens rekommendationer

Piteå Kommun delar i stort utredningens bedömningar. De anmärkningar Piteå Kommun har att anföra finns redovisade i tidigare avsnitt.

Avsnitt 7 – Konsekvensanalys

Piteå Kommun har inget att anföra mot de konsekvenser som utredningen pekar på.

Bo Olovzon
Rektor
Musik och Dansskolan